

ENSKILDA HÖGSKOLAN STOCKHOLM

Kandidatprogrammet i mänskliga rättigheter

EXAMENSARBETE

HT2023

Enskilda Högskolan
Stockholm

Styrs svenska migrationsmyndigheter av heteronormativa och stereotypa föreställningar?

En queerteoretisk studie av svenska
migrationsmyndigheters trovärdighetsbedömningar

Författare: Vivian Bergvall

Handledare: Emma Sundkvist

Enskilda Högskolan Stockholm

Abstract

The aim of this study is to investigate which factors the Swedish migration authorities consider to be credible in the asylum narratives of those who have invoked sexual orientation as ground for asylum. Based on a qualitative content analysis, a thematic approach and with a queer theoretical perspective, the study also aims to find potential underlying patterns that may indicate heteronormative or stereotypical beliefs in the migration authorities. This is analyzed based on six court cases where asylum seekers invoked sexual orientation as ground for asylum. The results of the study show that the Swedish migration authorities assess the credibility and reliability of the asylum seeker's story based on the detail of the story and the person's deep reflections. Furthermore, it is noted that the migration authorities would like to see that these reflections are based on negative emotions such as fear, shame and stigma about one's sexual orientation. With a queer theoretical application to the results, the study concludes that there are tendencies of heteronormative and stereotypical notions in the migration authority's credibility assessments.

Sammanfattning

Denna studie ämnar undersöka vilka faktorer som de svenska migrationsmyndigheterna bedömer vara trovärdiga i asylberättelser hos dem som åberopat sexuell läggning som asylskäl. Utifrån en kvalitativ innehållsanalys, ett tematiskt tillvägagångssätt och med ett queerteoretiskt perspektiv ämnar studien även att hitta potentiella underliggande mönster som kan indikera på heteronormativa eller stereotypa föreställningar hos migrationsmyndigheterna. Detta analyseras utifrån sex stycken rättsfall där asylsökande åberopat sexuell läggning som asylskäl. Studiens resultat visar att de svenska migrationsmyndigheterna bedömer trovärdigheten och tillförlitligheten i den asylsökandes berättelse baserat på berättelsens detaljrikedom och personens djupa reflektioner. Vidare konstateras det att migrationsmyndigheterna gärna ser att dessa reflektioner baseras på negativa känslor såsom rädsla, skam och stigma kring sin sexuella läggning. Med en queerteoretisk applicering på resultatet konstaterar studien att det finns tendenser på heteronormativa och stereotypa föreställningar vid migrationsmyndigheternas trovärdighetsbedömningar.

English title

Are Swedish migration authorities governed by heteronormative and stereotypical beliefs?
- A queer theoretical study of Swedish migration authorities' credibility assessments.

Nyckelord

HBTQ, svenska asylprocessen, trovärdighetsbedömningar, Migrationsverket, Migrationsdomstolen, Migrationsöverdomstolen, Migrationsmyndigheter, queerteori, heteronormativitet, stereotypisering.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	6
1.1	Problemformulering.....	7
1.2	Syfte och frågeställningar	8
1.3	Bakgrund.....	8
1.3.1	Svensk asylrätt.....	9
1.3.2	Asylprocessen i Sverige.....	10
2	Tidigare forskning	12
2.1	Kön och sexualitet.....	12
2.2	Trovärdighet och tillförlitlighet	13
2.3	Problematik i handläggningen	15
2.4	Sammanfattning	16
3	Material och metod.....	17
3.1	Material	17
3.1.1	Sammanställning av rättsfall	17
3.2	Avgränsningar.....	17
3.3	Etiska överväganden	18
3.4	Metod.....	20
3.4.1	Kvalitativ innehållsanalys.....	20
3.4.2	Tematiskt tillvägagångssätt	21
3.4.3	Tillvägagångssätt.....	21

3.4.4	Metoddiskussion.....	22
4	Teori.....	24
4.1	Queerteori	24
4.1.1	Heteronormativitet.....	25
4.1.2	Stereotyper.....	26
4.2	Teoridiskussion	26
5	Resultat	28
5.1	Övergripande om rättsfallen	28
5.2	Hur detaljrik är din berättelse?.....	28
5.3	Hur djupa reflektioner har du kring din sexuella läggning?	30
5.4	Hur osäkert är ditt ursprungsland?	32
6	Analys.....	35
6.1	En queerteoretisk applicering	35
7	Slutsatser och slutdiskussion	38
7.1	Vilka faktorer anser migrationsmyndigheterna som trovärdiga i en berättelse hos personer som söker asyl i Sverige på grund av sin sexuella läggning?	38
7.2	Hur kan heteronormativa och stereotypa föreställningar synas i trovärdighetsbedömningar, utifrån ett queerteoretiskt perspektiv?	38
7.3	Slutdiskussion	39
8	Bibliografi.....	41

1 Inledning

Statistik från slutet av 2022 visade att 108,4 miljoner människor befann sig på flykt och i maj 2023 hade det ökat till 110 miljoner människor, det är således en växande trend utan tecken på att avta (UNHCR u.å.). Anledningarna bakom varför människor flyr är många men det kan till exempel vara på grund av krig, förtryck, konflikter, våld eller brott mot mänskliga rättigheter som orsakar ett otryggt liv där de befinner sig (Amnesty u.å.). Däremellan finner vi människor som flyr för att de diskrimineras, trakasseras, bestraffas och förföljs på grund av sin sexuella läggning, könsöverstridande identitet eller könsuttryck. Samkönade relationer anses kriminellt i 69 länder och kan i vissa fall straffas med döden. Att fly på grund av sin sexuella läggning kan därmed beskrivas som en flykt för överlevnad. Ankomsten till ett nytt land innebär dessvärre bara början på den långa processen som många flyktingar står inför. På grund av skärpta riktlinjer i den svenska asylprocessen har det även blivit svårare att få asyl i Sverige och inte minst för asylsökande HBTQ-personer. Det har framkommit att individer under sina asylprocesser har blivit kränkta och misstrodda av svenska migrationsmyndigheter, framförallt Migrationsverket, när de berättat om sin sexuella läggning (RFSL u.å.).

Exempelvis gjorde Aino Gröndahl rättsutredningen *Avslagsmotiveringar i HBTQI-ärenden* som hanterar de svenska migrationsmyndigheternas prövningar av sexuell läggning, könsöverstridande identitet och könsuttryck i den svenska asylprocessen. Rättsutredningen studerade över 2000 rättsfall mellan åren 2012–2020 och hur de förhåller sig till nationell och internationell rätt (Gröndahl 2020:21–22). Gröndahl konstaterade att HBTQI-personers asylprocess präglas av stor rättsosäkerhet och felaktiga avslagsbeslut baserade på otillåtna motiveringar från migrationsmyndigheterna. Utredningen fastställer även att migrationsmyndigheternas utredningsmetoder bygger på västerländska stereotyper som inte gynnar skyddsbehövande från andra delar av världen. Vidare menar studien att dessa identifierade systemfel tyder på bristande rättssäkerhet i svenska HBTQI-asylärenden som innebär att många skyddsbehövande riskerar förföljelse, tortyr eller död vid en utvisning. Slutligen bekräftas det att migrationsmyndigheterna avviker från kärnan i asylprövningen eftersom det istället fokuseras på huruvida asylsökanden har “rätt” erfarenheter eller inte (Gröndahl 2020:89–91).

År 2023 publicerades Gröndahls uppföljning av denna rättsutredning som istället hanterade rättsfall mellan åren 2020–2023. Utifrån den senaste rättsutredningen kan det förstås att situationen för asylsökande HBTQI-personer i Sverige inte har förbättrats. Istället har 96 procent av de granskade besluten och rättsfallen i den nya utredningen varit avslag, vilket är betydligt högre andel än i Gröndahls första utredning. I utredningen framkommer det att kraven utgår från felaktiga, stereotypa föreställningar om HBTQI-personer och att handläggare förväntar HBTQI-personer ha universellt gemensamma erfarenheter som kan utredas och bedömas. Således innebär det att skyddsbehövande HBTQI-personer som inte besitter på eller kan beskriva dessa erfarenheter anses vara icke-trovärdiga, i stället får de avslag och utvisas. Enligt Gröndahl strider dessa krav mot UNHCR:s riktlinjer, EU-rätten, EU-domstolens praxis, utlänningslagens förarbeten samt även Migrationsverkets eget rättsliga ställningstagande (RFSL 2023).

Baserat på Gröndahls resultat kommer denna studie granska sex rättsfall för att se hur svenska migrationsmyndigheter bedömer trovärdighet i HBTQ-personers asylprocesser samt om det finns tendenser av heteronormativa och stereotypa föreställningar i deras resonemang. Denna studie kommer inte använda en rättsdogmatisk metod som Gröndahl utan kommer istället behandla rättsfallen utifrån en kvalitativ innehållsanalys med ett queerteoretiskt perspektiv.

1.1 Problemformulering

Thomas Wimark och Daniel Hedlund ansluter sig till Gröndahls observation om att handläggare styrs av förutbestämda och stereotypa föreställningar om HBTQ-personer i deras trovärdighetsbedömningar av personer som sökt asyl på grund av sexuell läggning, könsöverstridande identitet eller könsuttryck (Wimark & Hedlund 2018:261). Vidare kritiseras Sverige av både nationella och internationella organisationer för de utvisningar som utförts av personer som åberopat sexuell läggning, könsöverstridande identitet eller könsuttryck som asylskäl. Kritiken är inte bara gentemot Migrationsverkets prövningar och bedömningar, utan även mot migrationsmyndigheternas orimliga krav, handläggares bristande kunskap rörande HBTQ-frågor och även det faktum att personer utvisas till länder där homosexualitet är normbrytande och straffbart med fängelse eller i värsta fall döden (Söderberg 2022).

Med en påtaglig ökning av människor på flykt står världen inför en utmaning långt bortom siffror. Trots ökande medvetenhet om vad asylprocessen innebär för de som åberopar sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck, finns det fortfarande svårigheter och orättvisor i den svenska asylprocessen. Därav är det relevant att fördjupa sig i dessa frågor och undersöka de eventuella utmaningarna som HBTQ-personer möter i den svenska asylprocessen.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur de svenska migrationsmyndigheterna bedömer trovärdigheten hos asylärenden som åberopar sexuell läggning. Detta kommer baseras på sex rättsfall som åberopat sexuell läggning som asylskäl. Därefter analyseras resultatet i ljuset av queerteorin för att finna eventuella tecken på heteronormativa och stereotypa föreställningar i dessa trovärdighetsbedömningar. I slutändan hoppas studien kunna bidra med insikter och ökad förståelse för HBTQ-personers erfarenhet av den svenska asylprocessen och därigenom uppmärksamma de potentiella utmaningar som HBTQ-personer möter i asylprocessen.

För att uppfylla syftet kommer studien svara på följande frågeställningar:

- Vilka faktorer anser migrationsmyndigheterna som trovärdiga i en berättelse hos personer som söker asyl i Sverige på grund av sin sexuella läggning?
- Hur kan heteronormativa och stereotypa föreställningar synas i trovärdighetsbedömningar, utifrån ett queerteoretiskt perspektiv?

1.3 Bakgrund

Studiens syfte är att undersöka de svenska migrationsmyndigheternas trovärdighetsbedömningar i HBTQ-personers asylärenden. Därmed anses det nödvändigt att berika studien med grundläggande svensk asyrrätt och asylprocessens genomgång. Genom en övergripande förståelse över den svenska asyrrätten och asylprocessen kan studien även förstå rättsfallen ur juridisk mening, samtidigt ökar förståelsen för vad asylsökande genomgått för process. Detta genererar således inte enbart en bättre förståelse för ämnet, utan även en stadig grund i studien och god förutsättning att undersöka studiens syfte och frågeställningar.

1.3.1 Svensk asylrätt

År 1952 ratificerade Sverige FN:s flyktingkonvention och Sverige har sedan dess åtagit sig de förpliktelser som fastställs i konventionen genom att göra konventionen till en del av vår lagstiftning. Konventionen redogör för vem som är flykting, vilket rättsskydd, sociala rättigheter och annat bistånd en flykting bör få av konventionsstaterna (Migrationsverket 2023b). Sedan tillämpas även Dublinförordningen som innehåller fastställande av vilket EU-land som är ansvarigt för att pröva en asylansökan där principen är att asylansökan bör behandlas i sökandes första anlända land i EU (Migrationsverket 2023c).

Den huvudsakliga lagstiftningen som reglerar svensk asylrätt är Utlänningslagen (SFS 2005:176), som är den lag som beskriver den rättsliga definitionen av en flykting och hur mottagandet av asylsökande bör gå till. Enligt utlänningslagen definieras begreppet flykting som följande:

Med flykting avses i denna lag en utlänning som

- befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och
- inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd (4 kap. 1 § UtlL).

Flyktingdefinitionen ovan är även densamma som står i artikel 1A (2) i flyktingkonventionen (UNHCR 1951:11). För att ge asylsökande en noggrann och rättvis asylutredning bör handläggare, beslutsfattare och specialister hämta vägledning från lagens förarbeten och rättspraxis. Begrepp i flyktingdefinitionen såsom förföljelse eller grunderna för förföljelse och vilka frågor som är relevanta i asylutredningen bör tolkas med stöd av internationella rättsprinciper och flyktingkonventionen. Det vill säga UNHCR:s handbok, UNHCR:s riktlinjer, kommentarer till flyktingkonventionens artikel 1A (2), samt i den rättspraxis som har utvecklats på området (Prop. 2005/06:6:8; SOU 2004:31:32–33).

UNHCR:s handbok om förfaranden och kriterier för fastställande av flyktingskap är ett internationellt erkänt tolkningsinstrument som används vid fastställande av flyktingskap (Prop. 2009/10:31:80–81). Handboken är till för att ge vägledning för tolkning till stater under en asylprocess och hur de ska säkerställa rätt skydd för flyktingar. Vidare finns även UNHCR:s

riktlinjer som också fungerar som vägledning vid tolkningen och tillämpningen av kriterierna, det ska ses som ett komplement till UNHCR:s handbok. Exempelvis kan UNHCR:s riktlinjer vägleda vid tolkningen av begreppet tillhörighet till viss samhällsgrupp (Seidlitz 2019:81–82). Dessutom betonas det i utlänningslagens förarbeten att Sverige inte får tillämpa konventionen på ett sätt som märkbart avviker från andra länders tillämpning och tolkning av den. Slutligen är vikten av att Sverige arbetar i enlighet med Europeiska unionen även avsevärt för en korrekt tillämpning (Prop. 2005/06:6:7–8).

1.3.2 Asylprocessen i Sverige

Asylprocessen i Sverige börjar med att den sökande lämnar in sin ansökan till ansökningsenheten på Migrationsverket. På plats görs det en kort intervju där sökande uppger personuppgifter såsom namn, familj, medborgarskap och får lämna in identitetshandlingar som styrker personens identitet. Efter att asylansökan skickats in och det första samtalet med Migrationsverket är färdigt, får den sökande en kallelse till asylutredningen. Under tiden sker handläggningen inför den kommande asylutredningen. Detta innebär att handläggare går igenom den sökandes identitetshandlingar, vad som hittills berättats och vad sökningarna på fingeravtrycket visat. Det är utifrån denna information som handläggaren avgör hur mycket utredning ansökan kräver, exempelvis om det behövs förtydligas ytterligare eller om information behöver hämtas från andra myndigheter (Migrationsverket 2023a).

Asylutredningen inleds med att utredaren berättar om samtalets disposition samt vilka rättigheter och skyldigheter som den sökande har. Under asylutredningen närvarar den asylsökande, handläggare från Migrationsverket, offentliga biträde och tolk. Med stöd av tolk får den sökande berätta om sin bakgrund, skäl till asyl och vad som kan hända vid ett återvändande till ursprungslandet. I Sverige ligger bevisbördan på asylsökande vilket innebär att det är den sökandes ansvar att bevisa för Migrationsverket att hen har asylskäl och att styrka sin identitet. Det kan hända att asylsökande kallas till ett så kallat kompletterande utredningsmöte (Migrationsverket 2023a).

Utefter vad som sägs under asylutredningen bedömer Migrationsverket om den sökande gjort sin tillhörighet till en grupp som riskerar förföljelse på grund av faktiskt eller tillskriven sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck sannolik. Därefter om den aktuella

gruppen är utsatt för övergrepp som utgör skyddsgrundande förföljelse i den sökandes ursprungsland samt om det finns effektivt skydd av myndigheter för gruppen. Sedan ska det göras en framåtsyftande bedömning av den sökandes personliga risk. Detta är en individuell prövning som söker reda ut om asylsökande gjort sannolikt att hen känner en välgrundad fruktan för förföljelse vid ett återvändande (Migrationsverket 2021:4).

Om Migrationsverket anser att asylsökande har gjort sin sexuella läggning sannolik, beslutas det om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som innebär att asylsökande får bosätta sig i Sverige. Får asylsökande istället avslag på sin asylansökan, finns det möjlighet att överklaga till en migrationsdomstol. Om asylsökande får avslag även där kan det överklagas vidare till Migrationsöverdomstolen, däremot kan inte alla fall prövas (Migrationsverket 2023a; RFSL Ungdom u.å.).

2 Tidigare forskning

Forskning om asylprocessen och inte minst om HBTQ-personer i asylprocessen, har ökat under de senaste åren och blivit ett mer eftertraktat forskningsområde bland akademiker. Detta kan bero på den ökade flyktingströmmen men även för att flera av dagens forskare och utredare uppmärksammat brister i asylprocesser runt om i världen. Detta avsnitt kommer att presentera forskning som gjorts på asylprocessen för HBTQ-personer där tre forskningsstudier rör svensk asylprocess och övriga tre är internationella studier. Vidare delas avsnittet upp i tre underrubriker: kön och sexualitet, trovärdighet och tillförlitlighet och problematik i handläggningen.

Även om forskningsområdet vuxit inom Sverige är det fortfarande ett begränsat antal som uppnår kraven för vad som räknas vara en trovärdig och pålitlig källa, vilket är anledningen till varför denna uppsats enbart presenterar tre studier om Sverige. De internationella studierna är dock relevanta även i svensk kontext eftersom det är studier om europeiska länder som likt Sverige utgår från FN:s flyktingkonvention. Sålunda bidrar alla studier till en bredare översikt av asylprocessen för HBTQ-personer.

2.1 Kön och sexualitet

Kön och sexualitet är något som är väldigt närvarande under HBTQ-personers asylprocesser och Maja Hertoghs och Willem Schinkel beskriver sexualiteten i den nederländska asylprocessen som en typ av infrastruktur. I den infrastrukturen är sexualitet osynligt och abstrakt men ändå grundläggande och närvarande för en persons identitet. Hertoghs och Schinkel hävdar att enda sättet för nederländska handläggare att bekräfta HBTQ-personers sexuella läggning är genom "levande" möten under asylprocessen eftersom handläggare gärna lägger vikt på hur personen betar sig eller helt enkelt huruvida den passar in i deras bild av homosexualitet (Hertoghs & Schinkel 2018:692). Detta betonas även i norsk kontext av Deniz Akin där hon menar att sexualitet och kön är något som skapas och formas under en asylprocess och beskriver det som en integrerad del av själva migrationsprocessen (Akin 2017:461).

Tomas Wimark och Daniel Hedlund gjorde en studie om ensamkommande barn som åberopade

sexuell läggning och könsidentitet som asylskäl i Sverige. Studien konstaterar att barnets personliga identitet som HBTQ-person inte diskuteras djupgående. Istället lägger handläggarna fokus på barnets sexuella erfarenheter såsom erfarenhet av samkönade sexuella relationer. Vidare visar Wimark och Hedlunds studie att handläggarna ställer lika krav och förväntningar på ett barn som på en vuxen, det vill säga att de ska ha en historia av långvariga, sexuella och seriösa relationer för att anses vara trovärdiga sin sexuella läggning (Wimark & Hedlund 2018:265–269).

Wimark och Hedlund har i en annan studie *Samlevnad som ideologi i migrationslagstiftningen* lyft svårigheten med att stärka sin sexuella läggning i svenska asylprocesser. De uppmärksammar att många asylsökande kommer från en bakgrund där de varit tvungna att dölja sin sexualitet, vilket i sin tur gör det svårare för dem att leva upp till migrationsmyndigheternas föreställningar om öppenhet. Wimark och Hedlund menar på att de individer som dolt sin sexualitet i ursprungslandet, löper risk för att anses ha mindre behov av uppehållstillstånd med skyddsbehov (Wimark & Hedlund 2017:73).

I de asylärenden där sexuell läggning, könsöverstridande identitet eller könsuttryck åberopas menar Thomas Spijkerboer i sin studie *Gender, Sexuality, Asylum and European Human Rights*, att de europeiska handläggarna har en förväntan på hur den asylsökande bör vara eller bete sig. Deras sexuella läggning och sexualitet blir hela deras identitet som enligt handläggarna är universella för alla HBTQ-personer. Precis som Hertoghs, Schinkel, Wimark och Hedlund, konstaterar även Spijkerboer att migrationsmyndigheter i Europa styrs av stereotypa föreställningar om "den queera personen". De som faller utanför dessa stereotypa föreställningar anses sålunda inte tillhöra gruppen HBTQ (Spijkerboer 2018:222–223).

2.2 Trovärdighet och tillförlitlighet

Anna Posmykiewicz skrev en forskningsartikel som undersökte och kritiskt analyserade Migrationsverkets hantering av svenska asylärenden som berör sexuell läggning, könsuttryck eller könsidentitet (Posmykiewicz 2022:71). Posmykiewicz studie visar att trovärdighetsbedömningen och det svenska juridiska systemet präglas av eurocentriska synsätt och heteronormativa förväntningar som resulterar i partiska spekulationer om kön och sexualitet. Detta sätter de asylsökande i ytterligare en sårbar position där alla HBTQ-personer

presenteras som homogena, vilket innebär att Migrationsverket förbiser de individuella nyanserna i deras erfarenheter som enskilda fall (Posmykiewicz 2022:78–79).

Likt Posmykiewicz menar Wimark och Hedlund att dessa förutfattade meningar påverkar den asylsökandes trovärdighet, om personen stämmer in i deras förutfattade meningar ökar även trovärdigheten i deras berättelse. Ännu en faktor som gynnar asylsökandes trovärdighet är om kränkning och diskriminering skett från flera aktörer, såsom skolkamrater, familj och myndigheter (Wimark & Hedlund 2018:271).

Genom Spijkerboers studie kan det förstås att Posmykiewcys, Wimarks och Hedlunds resultat även gäller för europeisk kontext. Detta eftersom Spijkerboer skriver att asylsökande förväntas anpassa sig till eller bete sig på ett specifikt sätt som minimerar risken för förföljelse eller hotande konsekvenser i sina hemländer. Författaren kallar detta för att “spela spelet”. Ju mer en asylsökande behövt undertrycka delar av sin identitet, såsom sexuell läggning, för att passa in i hemlandet och undvika diskriminering, desto mer trovärdig anses denne vara av migrationsmyndigheterna (Spijkerboer 2017:224–226). Spijkerboer problematiserar detta sätt att resonera eftersom det skapar en dissonans inom ramen för mänskliga rättigheter. Detta kan således leda till att vissa grundläggande rättigheter inte tillgodoses för HBTQ-personer i asylprocesser. Samtidigt kan det enligt författaren ses som en form av diskriminering, där de asylsökande förväntas följa normer och beteenden som inte gäller för andra asylsökande (Spijkerboer 2017:230–232).

Utifrån Hertoghs och Schinkels studie kan det förstås att även den nederländska asylprocessen bedömer HBTQ-personer baserat på stereotypa normer som satts av landets beslutsfattare. Författarna förklarar att trovärdigheten grundas på detaljerna i berättelsen och på existensen av en linjär sexuell berättelse där nyckelorden är medvetenhet, öppenhet och förföljelse. Hertoghs och Schinkel beskriver detta som ett procedurmässigt “sanningsspel” (Hertoghs & Schinkel 2018:693). Berättelserna förväntas även presenteras som tunga och sorgliga där den sexuella insikten präglats av negativa känslor såsom skam och rädsla (Hertoghs & Schinkel 2018:697).

2.3 Problematik i handläggningen

Wimark och Hedlund fastställer först att samkönad sexualitet har fått betydelsen sexuell läggning i lagstiftningen där endast samlevnadsformer liknande de normativa heterosexuella standarderna accepteras. För det andra påvisar författarna att andra tolkningar av samkönad sexualitet utesluts från lagstiftningen som genererar en binär syn där heterosexualitet är motsatsen. För det tredje framhävs det att samlevnad mellan två samkönade personer inte diskuterats, framförallt i förarbetena. Studien kopplar den ideologiska betoningen på långsiktig samlevnad i migrationslagstiftningen med ett kapitalistiskt behov av arbetskraftsreproduktion och konsumentutveckling. Wimark och Hedlund hävdar slutligen att den ideologiska utformningen av sexualitet och samlevnad som upptäckts i studien, är en direkt konsekvens av det kapitalistiska systemet (Wimark & Hedlund 2017:84–85).

Wimark och Hedlunds andra studie upptäcker att handläggare har en förutbestämd uppfattning av vad ett HBTQ-barn bör ha för erfarenheter av att vara HBTQ-person i samhället. De upptäcker att handläggarna fattar beslut baserat på stereotypa föreställningar vilket indikerar på att handläggarna ser HBTQ-personer som en homogen grupp (Wimark & Hedlund 2018:271–274).

Även Spijkerboers studie visar på stereotypa anspråk från europeiska handläggare på migrationsmyndigheter. Författaren menar att det finns en europeisk dominans i europeiska asylprocesser där det sker en uteslutning av icke-européer. Denna dikotomi är också vad asylsökarna använder för att kräva inkludering, alltså försöker de leva upp till den europeiska dominansen för att bli erkända (Spijkerboer 2018:221–223).

Detta syns även i Akins studie om den norska asylprocessen i vilket hon kallar för “Rainbow splash”. Det begreppet ska beskriva asylsökandes desperata strävan till att bli synlig genom att försöka leva upp till de norska normer för sexualitet som anses vara korrekta enligt migrationsmyndigheternas normativa riktlinjer. Detta menar Akin är mycket problematiskt eftersom det blir en tydlig påtvingad västerländsk dominans, även på grund av att de som inte kan leva enligt den västerländska queera livsstilen riskerar att anses mindre trovärdiga i sina asylprocesser (Akin 2017:469–471).

Denna “flyktingroll” beskrivs även av Posmykiewicz som svensk kontext där även hon noterar att asylsökande tvingas anpassa sig till myndighetens normer och förväntningar. Posmykiewicz menar på att detta kan leda till marginalisering och ytterligare trauman. Hon menar att asylprocessen präglas av ett postkolonialistiskt perspektiv och att myndigheternas förväntningar på HBTQ-asylsökande bör omvärderas för att uppnå en avkolonisering och diversifierande asylprocess (Posmykiewicz 2022:79–80).

2.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan det konstateras att eurocentriska, heteronormativa och stereotypa förväntningar och normer påverkar trovärdighetsbedömningen i HBTQ-personer asylprocesser. Dessutom är samtliga författare även överens om att det finns ett behov av att utmana och omvärdera dessa föreställningar. Författarna är även överens om att vägen mot en mer inkluderande och rättvis asylprocess för HBTQ-personer behöver att dessa befintliga strukturer och ideologier ses över mer noggrant. Gemensamt är även deras krav på ökad insikt om de svårigheter som HBTQ-personer står inför i sina asylprocesser för att kunna omstrukturera de orättvisa bedömningar som sker. Något som utmanar resterande författare är Posmykiewicz applicering av att det hela kan handla om postkolonialistiska föreställningar, vilket gör hennes forskning unik.

3 Material och metod

3.1 Material

Studiens primärmaterial är fyra rättsfall från Migrationsdomstolen – förvaltningsrätten i Stockholm och två rättsfall från Migrationsöverdomstolen – kammarrätten i Stockholm. Rättsfallen hittades via JUNO – Norstedts Juridik, en informationstjänst med juridisk information och åtkomst till domstolsmaterial från svenska migrationsdomstolar.

3.1.1 Sammanställning av rättsfall

	År	Åberopat asylskäl	Avgörande	Migrationsmyndighet
Dom 1	2019	Homosexuell	Avslag	Mig.V, Mig.D, MiÖD
Dom 2	2019	Homosexuell	Avslag	Mig.V, Mig.D, MiÖD
Dom 3	2021	Homosexuell	Avslag	Mig.V & Mig.D
Dom 4	2021	Homosexuell	Bifall	Mig.D
Dom 5	2022	Homosexuell	Bifall	Mig.D
Dom 6	2022	Homosexuell	Bifall	Mig.D

Tabell 1. En tabell på rättsfallen med kortfattad, relevant och generell information.

Som visat i tabell 1 har totalt sex rättsfall valts, där hälften (dom 1–3) har avslagits med utvisning och andra hälften (dom 4–6) har beviljats uppehållstillstånd. Det har valts 2 rättsfall från varje år mellan 2019–2022. Gemensamt har alla rättsfall åberopat skyddsskäl på grund av sin sexuella läggning, närmare bestämt homosexualitet. Alla rättsfall har fått avslag från Migrationsverket, vilket innebär att även domarna 4, 5 och 6 har först fått avslag från verket men ärendena har överklagats till Migrationsdomstolen som upphävde Migrationsverkets beslut. Domarna 1, 2 och 3 har också överklagat till Migrationsdomstolen, där dom 1 och 2 överklagat domstolens beslut till Migrationsöverdomstolen, dock beslutar även Migrationsdomstolen om avslag.

3.2 Avgränsningar

Eftersom denna studie är en C-uppsats var det viktigt att hålla sig inom ramen för vad storlekens omfång och tidsperiod tillät. Således gjordes avgränsningen att enbart använda sig av totalt 6

rättsfall som datamaterial på grund av uppsatsens begränsade riktlinjer men även för att kunna uppnå en djupgående analys. Genom att begränsa mängden datamaterial kunde studien fokusera på varje enskilt fall för att noggrant och systematiskt förstå de olika rättsfallen. Skulle studien valt fler rättsfall skulle det även öka risken att minska kvaliteten på analysen och därmed inte kunna bidra till bra forskning.

Vid sökande efter relevant material var nyckelorden sexuell läggning, könsöverskridande identitet, könsuttryck, utvisning och uppehållstillstånd, avslag respektive beviljat. Vidare filterades söktjänsten till rättsfall från senast 2020 och framåt eftersom uppsatsen efterfrågade så nytt material som möjligt. Nyare domstolsmaterial innehåller dagens rättspraxis och normer samt visar det aktuella rättsområdet och samhällsfrågor som därmed stärker studiens relevans såväl som trovärdighet i forskningsområdet. Dock uppstod svårigheter vid sökandet efter sex rättsfall mellan åren 2020–2023 som uppfyllde uppsatsens efterfrågan. Dels fanns inte rättsfall som berörde sexuell läggning från 2023 publicerade ännu och rättsfall från 2020 återopade ytterligare skyddsgrunder utöver sexuell läggning. Därav beslutades det att istället söka efter rättsfall mellan åren 2019–2022.

Studien har läst omkring 20 rättsfall men valde dessa sex stycken på grund av att de enbart återopar sexuell läggning som asylskäl, behandlar trovärdighet och tillförlitlighet, har haft Sverige som första asylland enligt Dublinförordningen samt haft fullständiga personuppgifter och id-handlingar. Studien valde även att behålla de rättsfall som inkluderade alla migrationsmyndigheternas beslut, exempelvis om ett rättsfall behandlats i Migrationsöverdomstolen var det avgörande att även migrationsdomstolens och migrationsverkets beslut var med i dokumentet.

3.3 Etiska överväganden

Studiens primärmaterial är verkliga rättsfall från personer som sökt asyl i Sverige, vilket innebär ett ansvar för studien att skydda den asylsökande, beslutsfattaren men även de som kan komma påverkas av forskningsresultaten. Forskningsetiska överväganden är viktigt att lyfta inom alla studier och särskilt där individers integritet kan vara i fara. Därför ansvarar studien för att inte sprida information som avslöjar personuppgifter för individerna i rättsfallen. Vetenskapsrådet menar att det även är viktigt att vara transparent som forskare, därav redovisas

studiens val noggrant såsom val av metod, teori och tillvägagångssätt. Vidare hänvisar studien till korrekta sidor för att läsaren själv ska kunna ta del av samma information (Vetenskapsrådet 2017:8). För att en studie ska vara tillförlitlig bör den även vara objektiv och opartisk, vilket kommer vara en genomgående hänsyn under hela forskningsprocessen. Detta kommer uppfyllas genom att exempelvis presentera tidigare forskning såsom den är skriven utan att förvränga deras meningar. En objektiv och opartisk ställning uppfylls även vid hanteringen av studiens resultat, genom att noggrant presentera och analysera det i ljuset av studiens metod och teori (Vetenskapsrådet 2017:69).

Vidare är det även viktigt att uppmärksamma begreppet tillförlitlighet, som syftar till studiens trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och öppenhet genom att hela tiden ha handlat i god tro och inte styrts av personliga värderingar. Att studien utgår från rättsfall förbättrar inte enbart resultatets tillförlitlighet, det kan även bidra till en mer detaljerad analys. Valet att inkludera verkliga rättsfall säkerställer således att studien bygger på verklig och pålitlig information som således är avgörande för studiens slutsatser (Bryman 2018:468–470).

Studien ämnar belysa HBTQ-personers situation i den svenska asylprocessen och har intentioner att sprida information som förhoppningsvis kan förbättra framtida asylsökandes erfarenhet av den svenska migrationspolitiken. Trots studiens goda intentioner, kan innehållet och resultatet oavsiktligt förstärka skadliga berättelser om migranter och migrationspolitiken. Detta kan exempelvis hända genom det språk som används i studien, de känslor som framkallas, de visuella element som främjas eller genom att inte kontrolltesta studiens budskap för att säkerställa att det framstår på rätt avsett sätt. Genom att vara medveten om dessa steg följer studien även do no harm-principen (United Nations (UN) 2016:1). Eftersom kritik gentemot Migrationsverket framkommer i tidigare forskning, kan det även komma att synas i denna studies resultat. Kritiken kan å ena sidan användas i negativa termer gentemot Migrationsverket och dess anställda. Därav är det av stor vikt att studien bevarar ett opartiskt ställningstagande genom att vara källkritisk och transparent. Å andra sidan kan resultaten användas för att förbättra eller förändra migrationsmyndigheterna och på så sätt kan denna studie bli en del av arbetet kring HBTQ-personer i den svenska asylprocessen.

Do no harm-principen har för det första uppmanat studien att vara försiktig med att inte framföra de asylsökande som offer att tycka synd om eller i behov av att räddas. Detta är viktigt

för att inte bidra till en “vi mot dem”-berättelse, där vissa anses vara rättighetshavare och andra anses vara i behov av välgörenhet. Istället vill studien forska om detta ämne för att belysa de eventuella svårigheter som kan uppstå i en asylprocess för att öka medvetenheten (UN 2016:2). Studien har även tagit hänsyn till att inte använda sig av termer som kan avhumanisera, stigmatisera eller skapa stereotyper kring människor eller grupper (UN 2016:7).

Slutligen har studien vid hanteringen av rättsfallen, även om dessa är offentliga handlingar, tagit hänsyn till att det är känsligt innehåll om personer i en känslig position. Eftersom de berörda i rättsfallen inte har möjlighet att ge sitt samtycke har studien aidentifierat vissa personuppgifter som kan avslöja personens identitet. Därav har studien valt att inte presentera personliga uppgifter såsom namn, ålder, ursprungsland eller målnummer. För att ändå bevara tillförlitlighet i uppsatsen har det valts att ha med rättsfallens beslutsår, kön och åberopade asylskäl.

3.4 Metod

Metoden som används för att besvara studiens syfte är en kvalitativ innehållsanalys med ett tematiskt tillvägagångssätt, dessa kommer att beskrivas mer utförligt under denna rubrik.

3.4.1 Kvalitativ innehållsanalys

Den kvalitativa metoden består av olika tillvägagångssätt men gemensamt är att de intresseras av meningar och innebörder istället för statistiskt verifierbara samband, såsom exempelvis en kvantitativ metod. Vidare vill en kvalitativ metod påvisa komplexitet och nyansrikedom genom att djupdyka i olika sammanhang och finna dess bakomliggande orsaker. Metoden söker även att tolka olika innehåll i exempelvis böcker, resolutioner eller i detta fall, rättsfall. Det handlar inte enbart om att uppsatsförfattaren ska förstå tolkningen av data, utan syftet med metoden är även att bidra till en mer generell förståelse av ett fenomen. Johan Alvehus menar att det handlar om att vidga och berika den tolkningsrepertoar som vetenskapen har tillgänglig (Alvehus 2013:20–24).

Mer specifikt använder denna studie en kvalitativ innehållsanalys, vilket är den vanligaste metoden att välja när det ska göras en kvalitativ analys av ett eller flera dokument. Det innefattar ett sökande efter bakomliggande teman i det material som ska granskas och analyseras (Bryman

2018:677–679). Enligt Göran Ahrne är den kvalitativa metoden en bra förutsättning i uppsatser som strävar efter förståelse för en utsatt grupp och deras livsomständigheter, vilket är vad denna studie ämnar göra när den söker svar på HBTQ-personers situation i den svenska asylprocessen (Ahrne 2015:12).

3.4.2 Tematiskt tillvägagångssätt

För att söka bena ut studiens omfattande data har ett tematiskt tillvägagångssätt använts. Inledningsvis används ett tematiskt tillvägagångssätt för att analysera kvalitativa data genom att identifiera, analysera, rapportera och upptäckta mönster, även kallade teman, inom datamaterialet. En tematisk analys kan i vissa fall beskrivas som en essentialistisk metod som uppmärksammar och rapporterar upplevelser och betydelser i ett innehåll. Det kan även beskrivas som en konstruktivistisk metod som undersöker hur händelser, verkligheter, betydelser och upplevelser är effekter av olika förhållanden som verkar inom samhället (Braun & Clarke 2006:79–81). Vidare uppdelas den tematiska analysmetoden i två nivåer; semantisk nivå och latent nivå. Den semantiska nivån fokuserar på den explicita och yttre meningen av innehållet i datamaterialet. Medan den latent analysen söker förstå bortom det uppenbara och gräver i underliggande, djupare innebörder och mönster. Av denna anledning kommer studien använda sig av en latent tematisk analys för att förstå svenska migrationsmyndigheters antagande om sexuell läggning i asylprocesser (Braun & Clarke 2006:84).

3.4.3 Tillvägagångssätt

Studien började med att läsa igenom rättsfallen noggrant och upprepade gånger för att förstå datamaterialet till fullo och i sin helhet. Alla rättsfall har granskats noggrant där varje del fått full och likvärdig uppmärksamhet. Detta är viktigt för att studien ska kunna finna olika koder och aspekter i datamaterialet som kan vara av intresse för att senare kunna bilda en förståelse för återkommande mönster i datamaterialet, således även ett induktivt tillvägagångssätt (Braun & Clarke 2006:87–89). Efter att ha kodat rättsfallen kunde studien påbörja en sökning efter teman och underteman i datamaterialet. För att strukturera upp de identifierade teman och underteman använde studien visuella hjälpmedel såsom mindmaps. När studiens mindmaps var färdigarbetade påbörjades ännu en granskning av de identifierade teman. Genom att bedöma deras styrkor respektive svagheter gjorde studien en slutlig justering och granskning ifall data

inom de valda teman hängde samman (Braun & Clarke 2006:89–91). Därefter namngavs de olika teman efter vilka områden de fångade inom rättsfallen. Slutligen sammanställdes de identifierade teman i form av en tabell för att kunna påbörja den stora analysen av rättsfallen (Braun & Clarke 2006:92–93). Stegen som gjorts i studien baseras på Virginia Braun och Victoria Clarkes “6-stegsmall”, genom att följa dessa steg menar Braun och Clarke att uppsatsen får en transparens som ökar trovärdigheten mot författaren och betonar därmed vikten av att följa alla 6 steg noggrant (Braun & Clarke 2006:86). För att läsaren ska få en bättre förståelse för de identifierade teman har en tabell av dessa bifogats nedan:

TEMA	KODER/FRASER
Detaljer	Detaljrik, detaljfattig, vag, osammanhängande, sexualitet
Reflektion	Tankar, känslor, insikt, rädsla, ångest, oro
Osäkert land	Samhällets förmåga till skydd, utsatt grupp

Tabell 2.

3.4.4 Metoddiskussion

Med en kvalitativ innehållsanalys kan studien granska och identifiera de faktorer som migrationsmyndigheterna anser vara trovärdiga i de asylsökandes berättelser. Vidare kan ett tematiskt tillvägagångssätt hjälpa studien att undersöka och analysera eventuella tecken på heteronormativitet och stereotypisering vid migrationsmyndigheternas bedömningar i asylärenden som åberopat sexuell läggning som asylskäl. Den kvalitativa innehållsanalysen söker efter bakomliggande teman i det material som ska hanteras och analyseras, dock presenterar metoden oftast inte hur man bör gå tillväga för att upptäcka och identifiera olika teman. Därav kan det argumenteras att den inte är tillräckligt specifik, av den anledning valde studien att använda ett tematiskt tillvägagångssätt som mer utförligt förklarar hur man identifierar bakomliggande teman (Bryman 2018:677).

Utmanande med det tematiska tillvägagångssättet är att den erbjuder stort tolkningsutrymme för den som hanterar datamaterialet. Studien är medveten om att detta tolkningsutrymme skulle kunna påverka resultatet och analysen av datamaterialet om personliga värderingar och tolkningar tar över. På grund av detta är det viktigt att studien håller en transparens om hur

saker och ting gått tillväga. Detta uppnås inte enbart genom att specificera de identifierade teman, utan även genom att visa varför de är viktiga och betydelsefulla, hur de olika teman är relaterade till varandra, vilka följderna är och kopplingen till annan litteratur, vilket kommer göras i analysavsnittet (Bryman 2018:706).

Eftersom den kvantitativa metoden ger resultat på faktorer som enkelt går att kvantifiera med exempelvis statistik och siffror, anses det inte vara relevant eller tillämpligt på grund av att denna studie strävar efter att undersöka abstrakta ting såsom tankar och känslor. Studiens frågeställningar ämnar inte besvaras med statistik, siffror eller troligtvis resultera i ett konkret och uppenbart svar. Därav bedöms den kvalitativa innehållsanalysen och det tematiska tillvägagångssättet mest tillämpligt att besvara studiens frågeställningar. Inte bara för att dessa kompletterar varandra väl, utan även för att de kommer att berika studien med en djupare analys och även förståelse av ämnet (Boréus & Kohl 2018:55).

4 Teori

Detta avsnitt kommer presentera studiens teori och därefter diskutera den. Studiens analys kommer grundas på queerteorin med särskild fokus på att undersöka underliggande tendenser på om heteronormativitet och stereotypisering påverkar migrationsmyndigheternas trovärdighetsbedömningar i asylärenden som åberopat sexuell läggning.

4.1 Queerteori

I boken *“Vad är Queer?”* beskriver Fanny Ambjörnsson begreppet queer och dess historiska utveckling som internationell men även svensk kontext. Hon fastställer att begreppet “queer” är ett diffust begrepp att beskriva och kan variera i definition beroende på vem man frågar. Queer kan alltså betyda allt från knäpp och avvikande till teori, normbrott, aktivism och mångfald. Samtidigt kan det användas som en paraplybeteckning för lesbiska, homo-, bisexuella och transpersoner, eller som benämning på personer som faller utanför normen. Dessa beskrivningar må vara varierande men har gemensamt att på ett eller annat sätt beskriva det “skeva” eller “annorlunda”, alltså brottet mot normen. Att förstå queer menar författaren är djupt samhällsrelevant då det som politisk rörelse och teori, uppmärksammar samhällsfrågor som har att göra med genus, sexualitet, makt och normalitet. Queerteorin får oss att fokusera och ifrågasätta samhällets påstådda normala och tänka bortom uppdelningarna. Ambjörnsson hävdar att teorin får oss att vända upp och ner på antaganden som påstår att det finns ett normalt och ett onormalt sätt att vara en sexuell person på. Därmed kan queerteorin fungera som ett redskap att ifrågasätta och utmana samhällets förutbestämda sanningar (Ambjörnsson 2016:15–17).

Ambjörnsson söker även förklara begreppet sexualitet inom queerteorin i vilket hon menar är något individuellt och kan se olika ut för olika människor. Sexualitet kan dels handla om känslor för en annan person medan det för en annan kan innebära sexuella preferenser. Vidare menar författaren att sexualitet inte är ett begrepp som bör benämnas ut, snarare bör det förstås i relation till andra fenomen och hur dessa vävs samman till att sedan bilda vår mening av sexualitet (Ambjörnsson 2016:34). Ambjörnsson tillägger att normer kring sexualitet visserligen är olika beroende på vilken kön man tillhör men även beroende av andra faktorer såsom ifall det är två eller flera inblandade, om de lever i en statlig reglerad relation, använder sig av hjälpmedel eller utbyter pengar (Ambjörnsson 2016:75).

4.1.1 Heteronormativitet

Ambjörnssons bok lyfter det centrala med queerteorin, vilket är att problematisera heteronormativitet. Att använda begreppet heteronormativitet istället för heterosexualitet genererar en inkludering av det normsystem som präglar begreppet. Heteronormativitet minimerar inte heterosexualiteten, istället söker den undersöka hur normerna skapas, upprätthålls och fungerar. Genom att se på relationer, strukturer, lagar, handlingar och institutioner som upprätthåller heterosexualiteten som något universellt, naturligt och enhetligt, förstås det att heterosexuella liv anses vara det mest äkta och lockande sättet att leva (Ambjörnsson 2016:47–48).

Heteronormativiteten bidrar med ett perspektiv av vad hetero- och homosexualitet är och ger en bild av hur HBTQ-personer bör bete sig för att passa in i dagens samhälle vilket grundar sig i heteronormativa föreställningar. Vidare skriver Ambjörnsson att heteronormativiteten för det första handlar om att identifiera gränser mellan homo- och heterosexualitet, det vill säga att den som kategoriseras som kvinna förväntas älska den person som kategoriseras som man. För det andra handlar det om hierarkin mellan dessa "motpoler" där frågan om makt är aktuell inom frågan om sexualitet där heterosexualiteten är överordnad homosexualiteten. Detta fungerar som ett exempel för att bevisa det centrala inom det heteronormativa samhället, alltså att bestämma och kategorisera människor som även hävdar att utan kategorisering av både kön och sexualitet inte kan upprätthålla etablerade maktstrukturer. Denna hierarki tar sig idag i uttryck i en konsensus där en relation med motsatt kön är en livsstil som betraktas som finare, bättre och mer naturligt än att leva i en samkönad relation. Ambjörnsson skriver att många i dagens Sverige inte ser denna hierarki och anser den vara icke-existerande eftersom många av de diskriminerande lagar är avskaffade. Exempelvis är det sedan 2009 lagligt med samkönade äktenskap och sedan 2013 tvingas inte personer som vill genomgå könsbekräftande behandling genomgå en tvångssterilisering (Ambjörnsson 2016:53–55).

Dock är den befintliga maktbalansen i samhället avgörande för vad som anses vara normalt respektive onormalt. Vad som avgör det beror på vem som frågar och i vilket sammanhang sedan kan vad som betraktas normalt i vissa kretsar, betraktas som onormalt i andra. Ambjörnsson förklarar detta som en samhällelig skala där man skalar olika normer eller "tabuer", bland annat kan man finna tvåsamhet och utvalda sexuella preferenser (Ambjörnsson 2016:79–80). Detta beskriver författaren även som värdehierarki inom sexualitet och

förhållanden där en person som hamnar långt ner i denna hierarkiska kedja anses som onormal utifrån samhällets normer (Ambjörnsson 2016:84).

4.1.2 Stereotyper

Ännu ett viktigt ämne som queerteorin behandlar är stereotypisering. Ambjörnsson förklarar stereotypiseringen som att någon tar fasta på några få, erkända, enkla och lättförståeliga egenskaper hos en annan person eller en viss grupp för att sedan göra dessa egenskaper som representanter för resten av vad denna person eller grupp är. Genom att förenkla, överdriva och låsa fast personens identitet, reducerar man personen till en fast och förutsägbar figur, det vill säga en stereotyp. Ambjörnsson menar att stereotypiseringen är ett sätt att upprätthålla den normativa heterosexualiteten. Detta eftersom det är vanligt att negativa egenskaper och kännetecken tillskrivs en HBTQ-stereotyp. Exempelvis har samhället en bild av den lesbiska kvinnan som ensam, olycklig, rabiatt och allvarlig. Författaren hävdar att det oftast är på grund av dessa stereotypa egenskaper som HBTQ-personer avfärdats, föraktats och i vissa fall utsatts för våld av majoritetssamhället.

Att minimera en person eller en viss grupp genom stereotypisering matar som sagt heteronormativiteten och underlättar dess fortsatta strukturella skada. Genom att stereotypisera personer med en viss sexuell läggning eller könsuttryck skapas ett fundamentalt antagande om att vissa människor är mångfasetterade medan en annan grupp framstår som förutsägbara och lättfixerade. Detta beskriver Ambjörnsson som problemet med stereotypiseringen, alltså att det används som redskap för att skapa skillnad mellan "avvikelsen" och det "normala". Å ena sidan fastställs avvikelsen som förutsägbar och fast medan det normala å andra sidan framställs som allmängiltigt, mångfasetterat, universellt och självklart (Ambjörnsson 2016:64–66).

4.2 Teoridiskussion

Att queerteorin är diffus och svår att definiera innebär både styrkor och svagheter. Å ena sidan öppnar det upp för diversitet och variation. Å andra sidan kan det utmana studiens stringens genom att utöka tolkningsutrymmet och försvåra en enhetlig tillämpning av teorin. Detta är studien medveten om och kommer att handla utefter denna eventuella brist för att inte förlora fokus eller precision i analysen. För att inte riskera påverkas av queerteorins diffusa delar valde

studien att fokusera på teorins definition av heteronormativitet och stereotypisering. Detta för att avgränsa den breda teorin och minimera risken för oklarheter.

Dock bedöms denna teori vara mest lämplig för att besvara studiens frågeställningar eftersom den kan berika studien med en djupare förståelse av eventuella maktförhållanden, normativa och stereotypa strukturer som kan påverka beslutsfattarnas trovärdighetsbedömning i HBTQ-personers asylärenden. Genom att granska dessa rättsfall med queerteoretiska glasögon kan den även utmana de normativa perspektiven hos migrationsmyndigheternas beslutsfattare. Dessutom valdes teorin utifrån resultat från tidigare forskning, där det fastställts att migrationsmyndigheter, både internationellt och nationellt, präglas av tydliga heteronormativa och stereotypa perspektiv. Denna studie får således hjälp av queerteorin att analysera resultatets underliggande mönster.

5 Resultat

I detta avsnitt kommer rättsfallen först presenteras övergripande med en kort sammanställning, därefter presenteras de inom de identifierade teman som visades i tabell 2.

5.1 Övergripande om rättsfallen

Inledningsvis har rättsfallen gemensamt att asylsökande yrkar om förföljelse i ursprungslandet på grund av sin homosexualitet. Gemensamt med rättsfallen är även migrationsmyndigheternas ifrågasättande av den asylsökandes trovärdighet och förmåga att göra sannolikt deras risk för förföljelse på grund av sin sexuella läggning. Ännu en röd tråd som hittats är migrationsmyndigheternas hävdande om bristande detaljer i de sökandes asylberättelser eller såsom detaljer kring deras inre känslprocess.

I domarna 4, 5 och 6 går Migrationsdomstolen mot Migrationsverkets beslut och beviljar tidsbegränsat uppehållstillstånd. I dessa fall betonar Migrationsdomstolen att asylsökande faktiskt presenterat en detaljerad och konsekvent berättelse som gör personen trovärdig att tillhöra gruppen HBTQ.

Sammanfattningsvis är det genomgående i alla sex rättsfall att Migrationsmyndigheterna lägger betoning på asylsökandes trovärdighet kring deras sexuella läggning, asylansökans timing och detaljerna i asylberättelserna.

5.2 Hur detaljrik är din berättelse?

En detaljerad berättelse är vad som efterfrågas av migrationsmyndigheterna i alla sex rättsfall. Migrationsmyndigheterna hänvisar till liknande citat angående efterfrågan om en detaljerad berättelse som kan se ut som följande:

Vid bedömningen av trovärdigheten i en sökandes berättelse bör domstolen fästa bland annat vikt vid att berättelsen är sammanhängande, konkret och detaljerad och inte präglas av motstridiga uppgifter [målnummer]. Berättelsen ska även vara klar, tydlig och detaljerad (Dom 6).

Citatet ovan visar att migrationsmyndigheternas fokus ligger på den asylsökandes berättelse med utgångspunkt i trovärdighet och tillförlitlighet. I domarna 4, 5 och 6 har

Migrationsdomstolen godkänt asylberättelserna och använt ord såsom “detaljerad, detaljrik, utförlig och självupplevd”. I domarna 1, 2 och 3 har Migrationsmyndigheterna däremot inte godtagit asylsökandes berättelser eftersom de inte ansetts vara tillräckligt detaljerade. Orden som använts har istället varit “odetaljerad, detaljfattig, motstridig och vag”. Nedan följer exempel på vad som Migrationsdomstolen anser vara en detaljrik berättelse respektive vad som anses vara en detaljfattig:

Han har på ett personligt sätt uttryckt sin rädsla för att förlora hela sin familj, alla han älskar, om han skulle släppa sin sedan länge upparbetade fasad. Domstolen anser att [klagande] givit en detaljrik bild av hur han som vuxen hanterat de risker det inneburit att leva ut sin sexualitet i länder där homosexuella ses som avvikande från den samhällsliga normen. På frågan om hur han ser på homosexualitet i förhållande till sin religiösa tro har [klagande] visat att han själv tänkt igenom och reflekterat över saken på ett sätt som ter sig genuint. [...] Han har därmed gjort sannolikt att han är homosexuell (Dom 5).

Dom 5 är ett av de rättsfall som fick beviljat tidsbegränsat uppehållstillstånd och i citatet blir det tydligt att det den sökande berättat anses enligt Migrationsdomstolen vara en detaljrik berättelse. Dessutom syns det att klagande har en konkret rädsla för vad hans sexuella läggning innebär.

Du har uppgett att du vid 12 års ålder kände dig annorlunda och att du gillade flickor. I samtal med dina kompisar om killar kände du inget och insåg att det är tjejer du dras till. Du tittade på utländska internetsidor och läste om andra homosexuella och därefter accepterade du dig själv. Du har berättat att du berättat för en nära vän om dina känslor och på grund av detta fått utstå verbala påhopp av skolkamrater. Du har inte utvecklat vidare om hur du upptäckte din dragning till tjejer. Du har lämnat vaga uppgifter gällande hur du resonerade kring dina känslor. Du har uppgett att du visste vad dina känslor innebar och att dem var annorlunda. Du har inte utvecklat detta vidare. Du har inte heller kunnat namnge någon av de internetsidor du varit inne på trots att de haft ett så stort inflytande att de lett till att du kunna acceptera din sexuella läggning (Dom 3).

Dom 3 är ett av de rättsfall som fått avslag och det syns i citatet att Migrationsverket bedömer den sökandes berättelse som vag och ofullständig. Trots att sökande har beskrivit sin dragning till samkönade personer från tidig ålder med detaljer om när insikten uppstod anses detta vara vaga och icke-resonerade uppgifter. Därefter efterfrågar Migrationsverket om webbsidornas namn som den sökande ska ha besökt under sin barndom. Att en fullvuxen person förväntas kunna namnge webbsidor som hon besökte som barn kan vara svåra krav att uppfylla.

5.3 Hur djupa reflektioner har du kring din sexuella läggning?

Ett genomgående mönster i samtliga rättsfall är att beslutsfattarna kräver djupa reflektioner kring konkreta tankar och känslor om de asylsökandes sexuella läggning. Alla sex rättsfall innehåller yrkande från asylsökande om negativa känslor kring sin sexualitet.

Exempelvis tar asylsökande upp rädsla för vad deras sexualitet innebär eller skulle kunna innebära för familj och släkt, där oron över att förlora familjen eller bli uteslutna av familjen är gemensam. Fyra av sex rättsfall innehåller berättelser där de har blivit påkomna av familj eller vänner som resulterat i negativa upplevelser på grund av familjen eller vännernas negativa inställning till samkönade relationer. Följande exempel är vad Migrationsdomstolen anser vara trovärdig och konkret rädsla:

Han har redogjort för sin brors negativa inställning till homosexuella samt hur han ibland berättar för sin bror att han gillar vissa flickor och har haft sex med dem bara för att hans bror inte ska misstänka något. Han har berättat om hur han till sin mor säger att han ska studera vidare och därigenom köper sig mer tid innan krav ska komma på giftermål. Han har berättat att det skapar ångest hos honom, framkallar panikattacker och att han frågar sig vad som kommer att hända. Han har reflekterat över vad det skulle innebära för honom om hans bror fick vetskap om hans sexuella läggning och vad som skulle hända om hans mor fick reda på det. Han har berättat att hans mor, som är väldigt viktig för honom, är gammal och inte skulle kunna hantera detta och därmed riskera att få t.ex. en hjärtattack (Dom 4).

Negativa känslor såsom skam, stigma och rädsla över sin sexuella läggning, som även beskrivet i citatet ovan, är ett tema som migrationsmyndigheterna gärna efterfrågar hos de asylsökande i de rättsfall som behandlats. I samband med detta upptäcktes även att migrationsmyndigheterna gärna ber om ytterligare reflektioner när reflektionerna inte behandlar tillräckligt mycket rädsla, skam eller andra negativa känslor.

I de fall (dom 4, 5 och 6) där den asylsökande presenterat ytterligare reflektioner när det ombedes räknas den som mer trovärdig och tillförlitlig. I vissa fall (dom 1, 2 och 3) har dessa ytterligare tillägg ansetts inte vara tillräckliga och därmed vaga. Ett av dessa fall kan exemplifieras i dom 1:

Migrationsverket bedömer att du trots att du getts flertalet möjligheter inte förmått att utveckla hur du kom till insikt om din sexualitet. Du har heller inte kunnat förklara hur du resonerat kring din sexualitet i relation till det [ursprungliga] samhällets syn på homosexualitet och de riskerna det innebär för en person som tillskrivs en normbrytande läggning. Därutöver har du inte kunnat utveckla dina svar om hur du i tio till tolv års åldern inlett en sexuell relation med en annan pojke. Du har endast kunnat berätta att du känt en rädsla och att det kändes som att du mördat någon. Du har trots uppmaningar från Migrationsverket inte kunnat utveckla ditt svar utan uppgett att du tyckte att frågorna var för svåra (Dom 1).

Den asylsökande i dom 1 berättar om känslor som rädsla och skuld på grund av sin sexuella läggning där han beskriver sina skuldkänslor “som att han mördat någon”, ändå anser Migrationsverket, Migrationsdomstolen och Migrationsöverdomstolen att detta inte är tillräckligt djupa reflektioner. I detta fall kräver alla tre myndigheter ytterligare reflektioner, mer konkreta känslor och tankar från den asylsökande. Det framkommer även att det efterfrågas om en känslomässig inre process från när den asylsökande kom till insikt om sin sexuella läggning. I samtliga sex fall har Migrationsverket inte godtagit de känslprocesser som beskrivits av den asylsökandes insikt om sin sexuella läggning, det har istället efterfrågats om ytterligare förklaring och resonemang. Dom 5 överklagar Migrationsverkets avslag och hävdar att han inte lämnat vaga och motstridiga uppgifter om sin insikt till Migrationsverket. Hans yrkande godtas av Migrationsdomstolen och är följande:

Han bestrider att han lämnat vaga och motstridiga uppgifter gällande när han kommit till insikt om sin sexuella läggning. Insikten växte fram under tidig pubertet, dvs. från 11–13 års ålder. Det var ingen ”aha-upplevelse” som kom vid en exakt tidpunkt utan känslan av att vara annorlunda och successivt få en inre bekräftelse på att han hade en känslomässig och sexuell dragning till killar växte fram. Insikten kom dock inte i samband med eller efter det sexuella övergrepp han utsattes för [...] (Dom 5).

I de rättsfall som, enligt migrationsmyndigheterna, inte utvecklats en tillräcklig känslomässig inre process om när de kom till insikt om sin sexuella läggning, kan det förstås att det inte räcker med att sökande berättar om exempelvis sitt första samkönade samlag. Det har heller inte räckt att sökande beskrivit sin sexuella läggning som “alltid närvarande” sedan barndomen. Exempelvis dom 1:

Migrationsverket bedömer att du även i denna del lämnat uppgifter som präglats av motstridigheter och vaghet. Du har uppgett att du sedan barndomen utvecklat känslor för pojkar och att du och en annan pojke inledde en relation som slutade med att ni blev påkomna medan ni

hade samlag under en buske. Migrationsverket bedömer att du trots att du getts flertalet möjligheter inte förmått att utveckla hur du kom till insikt om din sexualitet (Dom 1).

Utifrån citatet kan det förstås att den sökandes insikt om känslor för samkönade personer påbörjades vid barndomen inte anses vara tillräckligt för Migrationsverket, Migrationsdomstolen och Migrationsöverdomstolen. Klagande berättar vidare hur skam växte hos honom efter att han blev påkommen, ändå krävs han på ytterligare detaljer. Medan det i dom 5 accepterades av Migrationsdomstolen att insikten om den sexuella läggningen inte kom som en "aha-upplevelse".

Samtliga sex rättsfall visar även att migrationsmyndigheterna har en förväntan om en djupare reflektion av asylsökandes inre process om ursprungslandet bedöms som osäkert för HBTQ-personer. Exempelvis kan det se ut som följande:

Mot bakgrund av stigmatiseringen samt de risker det innebär av samkönade relationer i [ursprungslandet] bör du rimligen ha kunnat berätta mer om känslorna du haft inför att komma till insikten att du är homosexuell. Då bör du rimligtvis ha haft en hel del tankar, känslor och funderingar kring din sexuella läggning varför du bör kunna mer om din inre process och om dina upplevelser när du kom till insikt om din sexuella läggning (Dom 4).

Citat liknande dessa från dom 4 kan även hittas i resterande rättsfall och det kan förstås att migrationsmyndigheterna uppskattat när sökande berättat om negativa erfarenheter från det ursprungliga samhället, exempelvis att de utsatts av fysisk misshandel eller utanförskap. I dessa fall vill migrationsmyndigheterna ha ytterligare bevis på att det faktiskt har inträffat.

5.4 Hur osäkert är ditt ursprungsland?

I alla sex rättsfall har asylsökande hävdade om osäkerheten i deras hemländer på grund av deras sexuella läggning. Alla har en gemensam oro om att utsättas för skyddsgrundande behandling vid en återresa. Fem rättsfall uppger att de känner fruktan för förföljelse vid återvändande till ursprungslandet, varav ett rättsfall (dom 3) uppger rädsla om att utsättas för diskriminering och utanförskap. Efter att asylsökande yrkat sina skyddsskäl är det deras ansvar att argumentera för att en skyddsgrundande behandling faktiskt sker. I samtliga sex rättsfall yrkar asylsökanden att deras sexuella läggning är starkt normbrytande och tabubelagt i deras hemländer samt att de på

ett eller annat vis tvingats dölja sin sexualitet. De asylsökanden i rättsfallen hävdar även om ett tillhörande till en utsatt grupp i det ursprungliga samhället och att det finns skyddsbrister hos de lokala myndigheterna.

Hur Migrationsverket och Migrationsdomstolen tar hänsyn till detta är genom att se över landrapporter från det ursprungliga landet, konstatera att asylsökande tillhör en utsatt grupp och därefter bedöma om hen faktiskt löper risk för skyddsgrundande behandling. Vidare har samtliga sex rättsfall inte varit länder som befinner sig i exempelvis väpnade konflikter, därav har asylsökande behövt vara extra tydlig med sina individuella skäl:

Den allmänna situationen i [ursprungslandet] är inte så allvarlig att den i sig ger rätt till uppehållstillstånd. Domstolen ska därför bedöma om [klagande] har individuella skäl som medför att han ska beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande (Dom 1).

Argument som visat ovan markerar den asylsökandes ansvar att frambringa bevis som anses trovärdiga och tillförlitliga. I dom 1 får asylsökande avslag trots att landinformation visat att samkönade relationer i ursprungslandet är straffbart med upp till tre års fängelse samt böter. I dom 2 är även där ursprungslandet farligt för HBTQ-personer men den asylsökande får avslag trots att han vid flera tillfällen nämnt en trängande hotbild från grannskapet efter att han blev påkommen i en samkönad relation. Varför dessa rättsfall fått avslag beror på att migrationsmyndigheterna bedömer deras individuella risk som icke aktuell eller konkret. Gemensamt har rättsfallen (dom 1, 2 & 3) att de enligt migrationsmyndigheterna inte kunnat bevisa tillräckligt för att hotbilden är just riktad till dem. Migrationsdomstolen kan argumentera som följande:

Enligt domstolens uppfattning är det som [klagande] anfört inte tillräckligt för att det ska ha gjorts sannolikt att det föreligger en aktuell, konkret och individuell risk för att han ska utsättas för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till hemlandet. Eftersom domstolen har bedömt att skälen inte är tillräckliga finns det ingen anledning att bedöma trovärdigheten i hans berättelse (Dom 2).

Argumentet ovan grundar sig i att Migrationsverket, tillsammans med Migrationsdomstolen, bedömer att hans samkönade relation inte nått myndigheterna i ursprungslandet. Detta

innebär enligt migrationsmyndigheterna att myndigheterna i landet inte har ett intresse för honom och därmed löper han ingen risk för skyddsgrundande behandling vid en utvisning.

I de rättsfall som fått beviljat kommer asylsökande från lika osäkra länder som de som fått avslag. Det har märkts att landinformationen i de beviljade rättsfallen fått en större plats i handläggningen, vilket innebär att handläggare och beslutsfattare uppmärksammat det mer. I domarna 4–6 återkommer migrationsmyndigheterna till samkönade relationers fara i ursprungslandet mer än en gång.

6 Analys

6.1 En queerteoretisk applicering

Utifrån vad som presenterats i resultatavsnittet kan det förstås att migrationsmyndigheterna efterfrågar tydligt detaljerade och sammanhängande berättelser från asylsökande. Ju mer detaljer en asylsökande har i sina berättelser desto trovärdigare anses han eller hon vara. Att inte besvara migrationsmyndigheternas efterfrågan av vissa detaljer, såsom exempelvis specifika webbsidor, kan däremot kosta en asylsökande sitt uppehållstillstånd. Detta kan tyda på att migrationsmyndigheterna ställer höga krav på detaljnivån som kan vara svåra att uppfylla. Det kan även tolkas som att migrationsmyndigheterna förväntar sig ett specifikt berättarmönster från asylsökande för att de ska erkännas sin sexuella läggning.

Med Ambjörnssons queerteori kan detta indikera på en reproduktion av stereotypa föreställningar på hur HBTQ-personers berättelser bör presenteras eller se ut. Samtidigt kan det tolkas som att migrationsmyndigheterna kategoriserar de asylsökande i olika nivåer av homosexualitet baserat på hur mycket detaljer en berättelse innehåller (Ambjörnsson 2016:53:55).

Genom att lägga vikt på djupa reflektioner, tankar och känslor och även be om ytterligare reflektioner när det inte mött migrationsmyndigheternas önskan, kan det bidra till en form av känslöyttring som enbart följer det svenska samhällets normer. Sålunda kan det finnas underliggande tecken på att migrationsmyndigheterna bidrar till ett upprätthållande av det heteronormativa samhället. Samtidigt visar dessa sex rättsfall att samkönade relationer är accepterat av det svenska samhället och betraktas inte som något tabu. Däremot sker denna acceptans endast om det beskrivs utifrån migrationsmyndigheternas föreställningar av vad en HBTQ-person bör ha för djupa reflektioner, tankar och känslor, det vill säga att acceptansen endast sker inom ramen av de svenska normerna (Ambjörnsson 2016:47).

Resultatavsnittet visar även migrationsmyndigheternas förväntan på att asylsökande som kommer från länder där samkönade relationer är stigmatiserade bör automatiskt ha en genomtänkt och djup förståelse för vad dennes sexuella läggning innebär. Dessa reflektioner bör enligt Migrationsverket även inkludera negativa känslor och tankar såsom skam och rädsla. Förväntningar som dessa kan även tolkas som ett sätt att stereotypisera en HBTQ-person genom

att förvänta sig att en sexuell läggning ska väcka en viss typ av känslor. För att anses som trovärdig bör den asylsökande alltså se sin sexuella läggning som något problematiskt, vilket även detta indikerar på en trovärdighetsbedömning ur stereotypa förväntningar (Ambjörnsson 2016:51).

Det finns alltså tecken på att migrationsmyndigheterna lägger stor vikt på den asylsökandes riskbedömning, det vill säga att de förväntar sig att asylsökande ska ha gjort en bedömning på de risker som medföljer deras sexuella läggning. Detta tyder på att migrationsmyndigheterna inte tar hänsyn till människors olikheter, där vissa kan vara medvetna om riskerna med deras sexuella läggning och vissa kanske inte ens reflekterar över riskerna. Även detta kan förstås ur Ambjörnssons beskrivning av stereotypisering där det som är "avvikande" är förutsägbart och fast eftersom man tillskrivit egenskaper åt en grupp. I detta fall har de svenska migrationsmyndigheterna tillskrivit de asylsökandes reflektioner kring känslor och tankar som negativa, i de fall där det inte levs upp till deras stereotypa förväntningar anses de inte tillhöra gruppen HBTQ (Ambjörnsson 2016:64–66).

Resultatet visar även att den asylsökande bör ha erfarenheter av en specifik känslomässig inre process om vad dennes sexuella läggning har inneburit. Den asylsökande förväntas även presentera en känslomässig inre process om när denne kom till insikt om sin sexuella läggning. Bara genom att migrationsmyndigheterna antar att en HBTQ-person bör ha genomgått en känslomässig inre process är tendenser på stereotypa föreställningar om en HBTQ-person. Detta vattnar de stereotypa föreställningar om att en specifik emotionell inre utveckling bör ha skett hos alla HBTQ-personer eller att insikten om när man "insåg" sin sexuella läggning var som en uppenbarelse från klar himmel som man bör komma ihåg i detalj ända upp till vuxenålder.

Resultat från de sex rättsfallen visar på att migrationsmyndigheterna bedömt de asylsökandes sexuella läggning utifrån ett svenskt perspektiv av att vad en homosexuell person har för erfarenheter och beteenden. Det kan ses som problematiskt eftersom det kan innebära att asylsökande behöver sträva efter att passa in i en förutbestämd ram. Detta bör kritiseras ur Ambjörnssons hävdande om att sexualitet kan ha olika betydelse och tolkningar beroende på vilket land man befinner sig i. Det som räknas som homosexualitet i svenska normer kan vara olika i ett annat land. Dessutom ser det olika ut för olika människor och är något mycket

individuellt. Ambjörnsson menar på att begreppet sexualitet är något som bör benas ut och förstås i relation till andra fenomen. Baserat på detta kan det förstås att heterosexualitet eller homosexualitet ter sig på olika sätt och praktiseras på olika sätt baserat på vem det är (Ambjörnsson 2016:75–76). Genom att förstå Ambjörnssons mening kring att sexualiteten är något individuellt utmanas även heteronormativiteten och dess sätt att se på sexualitet. Det vill säga att det inte enbart finns ett visst sätt att vara heterosexuell eller homosexuell på. Således utmanas och ifrågasätts även migrationsmyndigheternas sätt att se på homosexualitet och de stereotypa föreställningarna om HBTQ-personers känsloliv.

Att lägga fokus på djupa reflektioner av abstrakta ting som kan vara svåra att bevisa kan delvis vara problematiskt eftersom migrationsmyndigheterna kan gå miste om helhetsbilden. Tillbaka till vad Ambjörnsson menar om att sexualitet inte kan redas ut eller kategoriseras kan det tolkas som att det är precis vad migrationsmyndigheterna gör i dessa sex rättsfall, de kategoriserar de asylsökandes sexualitet och söker personer som stämmer överens med deras föreställningar om hur en homosexuell person bör vara.

Migrationsmyndigheternas förväntan på att HBTQ-personer bör genomgå en känslomässig inre process kring sin sexuella läggning grundas i stereotypa föreställningar som sätter alla HBTQ-personer i samma fack. Det kan innebära att migrationsmyndigheterna bemöter HBTQ-personer i asylprocessen som en homogen grupp och inte som individuella personer. Baserat på detta och utifrån Ambjörnssons teori kan det tolkas som att migrationsmyndigheterna besitter ett mycket snävt och ensidigt perspektiv på hur sexualitet ter sig och innebär för människor.

I asylprocessen är det migrationsmyndigheterna som besitter makten och därmed är det deras perspektiv och synsätt som präglar trovärdighetsbedömningen. Därav kan synsättet på sexualitet skiljas åt beroende på vem beslutsfattaren är. Såsom Ambjörnsson menar är det samhällets befintliga maktbalans som avgör vad som anses vara normalt eller onormalt. Hon menar på att det beror på vilket sammanhang, vem som frågar och i vilka kretsar, alltså kan det tolkas som att trovärdighetsbedömningen påverkas av flera olika faktorer (Ambjörnsson 2016:79–80).

7 Slutsatser och slutdiskussion

7.1 Vilka faktorer anser migrationsmyndigheterna som trovärdiga i en berättelse hos personer som söker asyl i Sverige på grund av sin sexuella läggning?

Utifrån dessa sex rättsfall kan det konstateras att de faktorer som migrationsmyndigheterna anser vara trovärdiga i en asylsökandes berättelse grundar sig i hur detaljrik berättelsen är, hur pass djupa reflektioner den asylsökande kan redogöra för och om den asylsökande kan styrka sin utsatthet i sitt ursprungsland. Ännu en faktor som ökar asylsökandes trovärdighet är om den sökande kan ge ytterligare reflektioner eller detaljer när det ombedes av migrationsmyndigheterna. Detta anser migrationsmyndigheterna som positivt men kan också vara bevis på migrationsmyndigheternas höga krav som även går i linje med vad tidigare forskning påvisat. Exempelvis Maja Hertoghs och Willem Schinkel som menar på att trovärdigheten baseras på detaljerna i berättelsen och på existensen av en linjär sexuell berättelse där nyckelorden är medvetenhet, öppenhet och förföljelse (Hertoghs & Schinkel 2018:691–693). Resultatet visade även ett mönster av att migrationsmyndigheterna gärna hör asylberättelser som baseras på negativa känslor kring sin sexuella läggning. Detta resultat kan även hittas i Hertoghs och Schinkels studie där de menar att nederländska migrationsmyndigheter förväntar tunga och sorgliga berättelser från asylsökande för att de ska anses vara trovärdiga HBTQ-personer (Hertoghs & Schinkel 2018:697).

7.2 Hur kan heteronormativa och stereotypa föreställningar synas i trovärdighetsbedömningar, utifrån ett queerteoretiskt perspektiv?

Genom att ha använt Ambjörnssons queerteori med utgångspunkt i heteronormativitet och stereotypisering kan det förstås att migrationsmyndigheternas trovärdighetsbedömningar grundar sig i underliggande stereotypa och heteronormativa föreställningar. Detta påstås eftersom studiens resultat visar på att migrationsmyndigheterna har en önskan om vilken typ av inre känslprocess och reflektioner som anses godtagbara. Återkommande är även migrationsmyndigheternas krav på asylsökandes egna riskbedömningar, speciellt i relation till sitt ursprungliga land där dennes sexuella läggning är stigmatiserad. Även dessa krav tyder på

att trovärdighetsbedömningar baseras på heteronormativa och stereotypa föreställningar av hur en HBTQ-person bör tänka och känna kring sin sexuella läggning.

7.3 Slutdiskussion

Det är viktigt att ha i åtanke att detta är en C-opsats som tillåter en begränsad undersökning och omfattning där resultatet baseras på sex stycken rättsfall. Således kan inte resultatet betraktas som en definitiv källa för hur HBTQ-personers situation ser ut i den svenska asylprocessen överlag. Däremot kan studiens resultat och slutsatser fortfarande vara användbara inom forskningsområdet om det används som komplement till andra forskningsstudier inom området, detta för att läsaren ska kunna få en mer helhetsbild.

Utifrån queerteorin har studien identifierat att dessa sex rättsfall bedömts utifrån en snäv ram som skapats av migrationsmyndigheterna. Likt Posmykiewicz (2022:71), Wimarks och Hedlunds (2018:265) studie, visar även denna studie på att svenska migrationsmyndigheterna ram präglas av heteronormativa och stereotypa förväntningar där HBTQ-personer behandlas som en homogen grupp. Detta kan leda till problem som Posmykiewicz menar resulterar i att de asylsökande tvingas anpassa sig till migrationsmyndigheternas normer och förväntningar (Posmykiewicz 2022:79–80). Såsom Wimarks och Hedlunds studie konstaterar även denna studie att dessa förutfattade, stereotypa meningar är vad som styr trovärdighetsbedömningen, där hur väl den asylsökande stämmer in i dessa förutfattade meningar är vad som ökar trovärdigheten i deras berättelse (Wimark & Hedlund 2018:266–267).

Wimark och Hedlund resonerar fram att de asylsökande som tvingats dölja sin sexuella läggning i ursprungslandet löper risk till att anses ha mindre behov av skyddsbehov (Wimark & Hedlund 2017:73). Däremot visar denna studie att det snarare är gynnsamt om asylsökande behövt dölja sin sexuella läggning eftersom migrationsmyndigheterna anser detta vara bevis på konkret rädsla.

Det kan även påstås att migrationsmyndigheterna präglas av ett västerländskt perspektiv på sexuella läggningar. Därmed kan paralleller till Spijkerboer och Akin dras, som menar på att det finns tendenser på en påtvingad västerländsk dominans i trovärdighetsbedömningar och att

de som inte lever efter den queera västerländska livsstilen riskerar att falla utanför vad som anses vara en trovärdig HBTQ-person (Akin 2017:469–471; Spijkerboer 2018:222–223).

Eftersom uppsatsen omfång och begränsade undersökning inte kan bidra till nytt forskningsresultat, kan den däremot bekräfta befintlig forskning och även resultatet i Aino Gröndahls rättsutredningar. Förslag på vidare forskning hade varit att granska asylprocessen utifrån migrationsmyndigheternas perspektiv genom att använda sig av intervjuer eller skuggning som metod.

Sverige må vara ett demokratiskt land, men det innebär inte att diskriminering eller orättvisor förekommer. Det kan påstås att HBTQ-personer inte löper risk för diskriminering eftersom det finns ett tryggt rättssystem som skyddar deras rättigheter. Dock kan praktiken och verkligheten se helt annorlunda ut, något som ingen annan förutom gruppen själva kan förstå. Därav är utredningar och granskningar av Sveriges asylprocess avgörande för att kunna upptäcka, förebygga och säkerställa en rättvis och icke-diskriminerande asylprocess för HBTQ-personer.

8 Bibliografi

Böcker

Ahrne, Göran, 2015. *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Alvehus, Johan, 2013. *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok: Metod, skrivandet, fältarbetet, skrivbordsarbetet*. Stockholm: Liber.

Ambjörnsson, Fanny, 2016. *Vad är queer?* 2.utg. Stockholm: Natur och kultur.

Bryman, Alan, 2018. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3.uppl. Stockholm: Liber.

Boréus, Kristina & Kohl, Sebastian, 2018. Innehållsanalys. I: Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red). *Textens mening och makt*. 4.uppl. Lund: Studentlitteratur. S. 49–89.

Seidlitz, Madelaine, 2019. *Asylrätt: en praktisk introduktion*. 2. uppl. Stockholm: Norstedts juridik.

Lagar, riksdagstryck, utredningar och konventioner

Migrationsverket, 2021. *Rättsligt ställningstagande – utredning och prövning av den framåtsyftande risken för personer som åberopar skyddsskäl på grund av sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck*. (RS/015/2021). Version 2.0.

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=45289>. (Hämtad: 19/12/2023).

Regeringskansliet: SFS 2005:716. *Utlänningslag*.

Riksdagen: Proposition 2005/06:6. *Flyktingskap och förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning*.

Riksdagen: Proposition 2009/10:31. *Genomförande av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet*.

SOU 2004:31. *Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse.*

UNHCR, 1951. The Refugee Convention.

Webbsidor

Amnesty, u.å. *Flyktingar och migranter.*

https://www.amnesty.se/vara-rattighetsfragor/flyktingar-och-migranter/gad_source=1&gclid=CjwKCAiA9dGqBhAqEiwAmRpTCH8DY3qgitBCo8GdtOt u6tkcyek5QJFtmiF_vMJeCZzSS5goiySixoCUfYQAvD_BwE (Hämtad: 15 november 2023).

Migrationsverket, 2023a. *Asyl – från ansökan till beslut.*

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Asyl---fran-ansokan-till-beslut.html> (Hämtad: 19 december 2023).

Migrationsverket, 2023b. *Asylregler.* <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Asylregler.html> (Hämtad: 29 december 2023).

Migrationsverket, 2023c. *Du kan inte välja vilket land som prövar din asylansökan (Dublinförordningen).* <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Du-kan-inte-valja-vilket-land-som-provar-din-asylansokan-Dublinforordningen.html> (Hämtad: 29 december 2023).

RFSL, 2023. *HBTQI-asylsökande nekas asyl med otillåtna avslag.*

<https://www.rfsl.se/verksamhet/asyl-och-migration/rfsl-slapper-ny-rattsutredning/> (Hämtad: 4 januari 2024).

RFSL, u.å. *Försämrat läge för hbtqi-flyktingar.* <https://www.rfsl.se/aktuellt/forsamrat-lage-for-hbtqi-flyktingar/> (Hämtad: 15 november 2023).

RFSL Ungdom, u.å. *Asylprocessen – här kan du läsa om registrering, Dublinprocessen, utredning, bevisbörda och beslut.* <https://rfslungdom.se/asylprocessen/> (Hämtad: 19 december 2023).

Söderberg, Britta, 2022. Allt svårare asylprocesser för HBTQ-personer i Sverige. I: *Syre*. 2 augusti. <https://tidningensyre.se/2022/2-augusti-2022/allt-svarare-asylprocess-for-hbtq-personer-i-sverige/> (Hämtad: 16 december 2023).

UNHCR, u.å. *Fakta om flyktingar i världen*. <https://www.sverigeforunhcr.se/fakta-flyktingar> (Hämtad: 15 november 2023).

Tidskriftsartiklar

Akin, Deniz, 2017. Queer Asylum Seeker: Translating Sexuality in Norway. I: *Journal of Ethnic and Migration Studies*. Vol, 43, No.3. S. 458–474.
doi.org/10.1080/1369183X.2016.1243050.

Braun, Virginia & Clarke, Victoria, 2006. Using thematic analysis in psychology. I: *Qualitative Research in Psychology*. (Online) 3(2). S. 77–101.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>.

Hertoghs, Maja & Schinkel, Willem, 2018. The state's sexual desires: the performance of sexuality in the Dutch asylum procedure. I: *Theory and society*. (Online) 47 (6). S. 691–716.
DOI: 10.1007/s11186-018-9330-x.

Posmykiewicz, Anna, 2022. “Non-heteronormative Asylum Seeker in Sweden: An Analysis of the Swedish Migration Agency's Policies on Gender and Sexuality-related Asylum Cases”. I: *Education of Economists and Managers*. 63(1). S. 71–82. DOI: 10.33119/EEIM.2022.63.5.

Spijkerboer, Thomas, 2018. Gender, Sexuality, Asylum and European Human Rights. I: *Law and Critique*: 29. S. 221–239. <https://doi.org/10.1007/s10978-017-9219-2>.

Wimark, Thomas & Hedlund, Daniel, 2017. Samlevnad som ideologi i migrationslagstiftningen. I: *Sociologisk forskning*. Vol.54 (1/2). Lund: Sveriges Sociologförbund/Swedish Sociological Association. S. 69–89. DOI: 10.37062/sf.54.18206.

Wimark, Thomas & Hedlund, Daniel, 2018. Unaccompanied Children Claiming Asylum on the Basis of Sexual Orientation and Gender Identity. I: *Journal of Refugee Studies*. Vol.32, No.2. Oxford University Press. S. 256–277. doi:10.1093/jrs/fey026.

Rapporter

United Nations, 2016. *Step 7: Do No Harm - be aware of unconscious bias in messaging and avoid discrimination*. Office of the high Commissioner.

<https://www.standup4humanrights.org/migration/pdf/MigrationToolbox-Step-7.pdf> (Hämtad: 16 december 2023).

Vetenskapsrådet, 2017. *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html> (Hämtad: 3 januari 2024).